
De deur uit

Assessment voor allochtone vrouwen

Handleiding bij de training voor begeleiders

vrije Universiteit

amsterdam

De deur uit is ontwikkeld door de Vrije Universiteit Amsterdam Afdeling Nederlands Tweede Taal, mede op initiatief van het Amsterdams Buurvrouwen Contact (ABC). De ontwikkeling was mogelijk dankzij een subsidie van het Oranje Fonds.

Auteurs: Titia Boers en Gerrie Gastelaars

Advies: Merel Borgesius

Projectleiding en eindredactie: Carola van der Voort, cwh.vander.voort@let.vu.nl

Vormgeving: Bert Brouwenstijn, Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit der Letteren;

Dennis Hogers, Muiderberg

Foto's: Lucy Coenen, Den Haag, lucycoenen@planet.nl

Vrije Universiteit Amsterdam

Faculteit der Letteren

Afdeling Nederlands Tweede Taal

De Boelelaan 1105

1081 HV Amsterdam

websites

www.let.vu.nl/nt2

www.dedeuruit.info

Samenstelling pakket De deur uit.

- 1** Assessment De deur uit. Materiaal voor de deelnemster.
Full colour pdf. Printen voor de deelnemster en voor de begeleidster.
Het mooiste resultaat wordt behaald als u de foto's print op fotopapier.
- 2** Smileys.
Voor gebruik bij enkele opdrachten.
Printen op stickervellen of kaartjes.
- 3** Assessment De deur uit. Materiaal voor de begeleidster. Voor gebruik in groepen.
Aanwijzingen bij de opdrachten, observatielijsten en logboek.
Printen voor de begeleidster die werkt met groepen.
- 4** Assessment De deur uit. Materiaal voor de begeleidster. Voor gebruik in individuele bijeenkomsten.
Aanwijzingen bij de opdrachten, observatielijsten en logboek.
Printen voor de begeleidster die werkt met individuele vrouwen.
- 5** Algemene handleiding bij het assessment.
Achtergrondinformatie over aanleiding van het assessment, werkwijze bij het ontwikkelen, doel en inhoud van het assessment.
- 6** Training voor begeleidsters.
Materiaal voor een training om met het assessment te leren werken.
- 7** Handleiding bij de training.
Materiaal voor de trainer bij de 'Training voor begeleidsters' .

Het materiaal staat in pdf. Voor het openen van pdf-bestanden is Acrobat Reader nodig.

Het materiaal van De deur uit is tevens te downloaden van www.let.vu.nl/nt2 en www.dedeuruit.info

Handleiding bij de 'Training voor begeleiders'

Training 'Werken met De deur uit'

Algemeen

Deze training bevat materiaal voor meer dan een dagdeel. Mogelijke opties zijn: de training over twee dagdelen verdelen of een selectie maken uit de opdrachten. U kunt de deelnemers bijvoorbeeld een keuze laten maken uit opdracht 2.2 of 3.

Meenemen naar de training:

- voldoende exemplaren van zowel het deel voor de deelnemster als het deel voor de begeleider
- eventueel evaluatiepapieren

1 Introductie

Het instrument is gemaakt voor zowel individuele thuislessen als groepslessen. De training is voor docenten (A)NT2 en andere begeleiders van allochtone vrouwen met een grote taalachterstand die niet of enigszins maatschappelijk actief zijn. Let op: dit kunnen ook hoogopgeleide vrouwen zijn.

Een assessment wil eigenlijk zeggen: beoordeling/selectie. Iemand wordt beoordeeld op zijn competenties. Wat kan ze goed / minder goed. Uit een assessment rollen verbeterpunten. Dit assessment is eigenlijk een ontwikkelingsassessment, het brengt de ontwikkeling en interesse van de doelgroep in kaart met een persoonlijk stappenplan als resultaat. Hier geen meting maar een inschatting. Het zijn observaties, deels aan de hand van opdrachten die in een les kunnen worden uitgevoerd.

Bespreek bij deze introductie ook het overzicht van wat er allemaal in het pakket zit. Houdt dit kort. Door middel van de opdrachten tijdens de training maken de deelnemers immers uitvoerig kennis met het materiaal.

Samenstelling pakket De deur uit.

1 Assessment De deur uit. Materiaal voor de deelnemster.

Full colour pdf. Printen voor de deelnemster en voor de begeleider.

Het mooiste resultaat wordt behaald bij printen op ink jet papier.

Op de website staat een zwart-wit versie voor wie het in zwart wit wil printen.

2 Smileys.

Voor gebruik bij enkele opdrachten.

Printen op stickervellen of kaartjes.

3 Assessment De deur uit. Materiaal voor de begeleider. Voor gebruik in groepen.

Aanwijzingen bij de opdrachten, observatielijsten en logboek.

Printen voor de begeleider die werkt met groepen.

4 Assessment De deur uit. Materiaal voor de begeleider. Voor gebruik in individuele bijeenkomsten.

Aanwijzingen bij de opdrachten, observatielijsten en logboek.

Printen voor de begeleidster die werkt met individuele vrouwen.

5 Algemene handleiding bij het assessment.

Achtergrondinformatie over aanleiding van het assessment, werkwijze bij het ontwikkelen, doel en inhoud van het assessment.

Het materiaal van De deur uit is te downloaden van www.let.vu.nl/nt2 en www.dedeuruit.info

2 Kennismaking met het materiaal

Opdracht 1

Geef een duidelijke instructie van wat de bedoeling is van de eerste opdracht (de werkvorm 'experts'). De leestaken worden verdeeld, elke deelnemer (expert) bestudeert zijn deel en presenteert het aan het groepje. Alle leden van het groepje kunnen vervolgens wel aangesproken worden op begrip van al het materiaal. Kenmerk is dat er gezamenlijk een centrale vraag beantwoord moet worden.

Houd de nabespreking kort: laat de groepjes niet hun hele discussie/gesprek rapporteren, maar alleen een aantal belangrijke bevindingen en zet wat conclusies op een rij.

Als volgt:

Welke belangrijke uitgangspunten zitten er in het assessment en hoe vind je die terug in het materiaal?

- 1 Werken van binnen naar buiten - beginnen met trap 1.
- 2 Met kleine stapjes werken richting maatschappelijke deelname (en meer taalontwikkeling) het is een (ontwikkelings-)proces; steeds terugkijken, herhalen, uitdagen, etc.
- 3 Aansluiten bij wat de vrouw kan en wil; elke keuze is goed - positief stimuleren.
- 4 Niet dwingen tot activiteit; maar niet te vrijblijvend - spiegel voorhouden: de begeleidster of andere bekende als rolmodel gebruiken. Bijvoorbeeld: Ze heeft vier kinderen en werkt toch ook! De cursus wordt vergoed, dat schept verplichtingen. Het belang van een voorbeeld zijn voor het nageslacht duidelijk maken.
- 5 De omgeving erbij betrekken - door een gesprek met man en kinderen, man als oppas inzetten, etc.
- 6 De (communicatieve) vaardigheden van de vrouw vergroten - dat kan belangrijker zijn dan bv. alfabetiseren, ze moet snel kunnen functioneren in het dagelijks leven; alfabetiseren duurt lang.
- 7 Veilige sfeer noodzakelijk - vertrouwen in de begeleidster is voorwaarde voor zich openstellen voor verandering.
- 8 Gebruikmaken van non-verbale middelen - suggesties voor uitbeelden van situaties/ TPR/ werken met een spiegel; specifiek fotomateriaal.

De doelen van het assessment op een rij.

Algemeen doel van het assessment is inventariseren, informeren en prikkelen om actiever te worden. Bewuswording van de eigen situatie en de mogelijkheid daar invloed op uit te oefenen/ een beetje te veranderen. Uiteindelijk doel: de vrouw een stap te laten zetten richting maatschappelijke participatie. Assessment in maximaal 4 maanden afnemen.

Hoe? Met gebruikmaking van zo min mogelijk taal ontdekken:

- welke activiteiten een vrouw doet en welke ze nog meer wil doen.
- wat haar eventueel belemmert om actiever te zijn (of juist stimuleert).
- welke concrete stappen nodig zijn om haar wensen te vervullen.

Doel trap 1: huidige tijdsbesteding inventariseren en wat ze ervan vindt.

Wie ze is, wat ze doet, hoeveel tijd het kost, wat ze leuk vindt, met wie ze communiceert.

Doel trap 2: op korte termijn concrete stappen naar ,buiten' zetten en in kaart brengen wat haar motiveert of belemmert om een nieuwe activiteit te realiseren.

Doel trap 3: prikkelen tot activering op langere termijn (5 jaar).

Nadenken over eigen wensen voor de toekomst (eventueel via man/kinderen/kleinkinderen).

NB voorwaarde voor afname van trap 3 is voldoende taalniveau.

Doel persoonlijk stappenplan (PSP): vastleggen van stappen/afspraken richting gewenste toekomst. Ook kunnen evaluatiemomenten ingebouwd worden. Je kunt voor elke afspraak een nieuw plan maken.

3 Werken met De deur uit

Opdracht 2

2.1 Als de deelnemers zelf geen voorbeeld weten kunt u de volgende casus geven.

Emine (32) uit Turkije is sinds ruim 10 jaar in Nederland. Ze heeft 3 kinderen (6, 8,10). Ze heeft in Turkije op de basisschool gezeten. Ze spreekt nog heel weinig Nederlands; zowel schriftelijk als mondeling functioneert ze nog onder niveau A1. Ze heeft bijna geen contact met Nederlanders en komt bijna niet op plaatsen waar ze Nederlands nodig heeft. Haar oudste dochter gaat bijvoorbeeld met haar mee naar de dokter en voert dan het woord. Emine is een paar keer naar een vrouwenochtend geweest in het buurthuis en is ook wel eens begonnen met een taal cursus. Maar toen ze zwanger was van haar jongste kind is ze daar mee gestopt. Haar man stimuleert haar om weer op les te gaan, maar ze wil eigenlijk niet meer.

Bij 'Introduceren en uitvoeren van de opdracht'.

Dit kun je bijvoorbeeld doen door: terugkomen op activiteiten binnen/buiten en welke ze leuk vindt (trap 1). Nieuwe mogelijkheden van georganiseerde activiteiten introduceren d.m.v. folders. Hiervoor is kennis van de sociale kaart noodzakelijk.

Voorkeur aangeven: bijvoorbeeld met smiley's / lachen/ in de handen klappen/zingen, etc.

Aanwijzingen voor de begeleidster:

- Herhaling is erg belangrijk vooral bij mensen die langzaam leren.
- Gebruik de foto's die passen bij het doel van uw deelneemster. Gebruik dus niet alle foto's.

2.2 Instructie vooraf: licht zo nodig alle rollen even toe, evenals de aandachtspunten voor de observanten (C en D).

C let op houding, motivatie, mogelijkheden, belemmeringen en maakt korte notities.
D is gespreksleider en geeft haar observatie weer vanuit het doel van de opdracht. Dit is: een concrete afspraak maken voor deelname aan een nieuwe activiteit.

Ook vraagt zij naar de observaties van C en trekt conclusies. Ten slotte bespreekt zij met het groepje alle observaties en wordt er gezamenlijk een conclusie geformuleerd.

Let op: een conclusie kan zijn dat vrouw nog niet toe is aan een activiteit. Wat doe je dan? Folder achterlaten en erover laten praten met het thuisfront, bijvoorbeeld.

Opdracht 3

3.1 Doel en uitvoering opdracht trap 3 en PSP

Welke materialen zijn nodig : persoonlijk fotomateriaal van begeleidster voor de levensfasebalk, folders van cursussen/activiteitencentra, etc. Het kan zijn dat de begeleidster het te privé vindt om foto's van zichzelf te laten zien. Dan kan zij foto's van 'vreemden' meenemen. De begeleidster stelt zich (met mate) kwetsbaar op als ze haar eigen leven als voorbeeld geeft. Voorwaarde hiervoor is een veilige sfeer.

3.3 Plenair de belangrijkste conclusies trekken en een korte samenvatting geven.

4 De rol van de begeleidster(assessor)

Opdracht 4

4.1 (didactische) vaardigheden:

- goed luisteren
- goed observeren
- een groot inlevingsvermogen hebben (geeft vrouw de ruimte, probeert achter haar doel te komen)
- kennis hebben van sociale kaart; cursusaanbod, activiteiten, vrijwilligerswerk
- flexibel zijn
- inzicht hebben in eigen verwachtingen en eigen (westerse) denkbeelden (niet je eigen verborgen(?) agenda als maatstaf nemen).
- de deelnemster respecteren(niet betuttelen)
- een westerse spiegel voor kunnen houden en prikkelen/uitdagen om naar de toekomst te kijken
- grenzen kunnen stellen (is geen hulpverlener)
- creatief zijn (kan een tekeningetje maken, uitbeelden)
- opdrachten eerst zelf voor kunnen doen
- positieve feedback kunnen geven
- opdrachten herhalen voordat ze nieuwe introduceert (recycling)
- sociaal wenselijke antwoorden kunnen herkennen(bv ja -zeggen uit beleefdheid) en daarmee kunnen omgaan
- gebruik kunnen maken van non-verbale middelen, zoals tpr
- humor en geduld hebben

4.2 Valkuilen

U kunt eventueel aanvullen met:

- de begeleidster gaat te veel uit van haar eigen normen en waarden: "De vrouw moet toch weten dat..." Of: "Ik vind dat ze eerst moet leren schrijven"]
- geen grenzen trekken; zich opstellen als hulpverlener
- niet of te laat doorverwijzen naar professionele hulpverlening of tolk/familieid inschakelen
- niet controleren of ze je goed begrijpt (geeft misschien sociaal wenselijke antwoorden).
- te snel of te langzaam door het assessment gaan
- te empathisch zijn en niet durven prikkelen tot meer actie

4.3 Tips

U kunt eventueel aanvullen met:

- uitgaan van wat zinvol is voor deelnemer, haar toekomst in haar sociale omgeving en in evt. werksituatie. Ze moet zich sociaal gezien kunnen redden in dagelijkse leefsituaties: zorg voor woonomgeving, verkeer, boodschappen doen, gezondheidszorg, geldzaken, schoolzaken.

5 Afronding

U laat eventueel een evaluatieformulier invullen en inventariseert plenair een paar reacties over de training. Hierbij geeft u ook uw eigen gevoel weer.

